

Participatieplan: Windwinning Hoeksebaan

1

Inhoud

1.	Introductie	4
1.1	Initiatiefnemers Windwinning Hoekse Baan	4
1.2	Gemeente Rotterdam	5
1.3	Hoogheemraadschap van Delfland	5
1.4	Renewi	6
1.5	Rolverdeling met betrekking tot communicatie / participatie.....	6
2.	Participeren: Waarom en hoe doen we dat	7
2.1	Stem laten horen	7
2.2	Informatie en Consultatie.....	8
2.3	Hoe wordt het omgevingsproces georganiseerd	9
	Procesparticipatie.....	10
	Projectparticipatie	11
3.	Geografische afbakening	13
4.	Procesparticipatie.....	15
4.1	Communicatie met de omgeving	15
	Meeweten	15
	Meedenken	16
	Klankbordgroep	16
5.	Projectparticipatie	18
5.1.	Gebiedsfonds.....	18
6.	Financiële participatie	19
6.1.	Obligatielening	19
6.2.	Mede-eigenaarschap	19
7.	Conclusie/Afsluiting.....	21
	BIJLAGE 1: Toelichting projectfasering	23
	<i>Fase 1 Verkenningsfase</i>	23
	<i>Fase 2 Ontwikkelfase</i>	23
	<i>Fase 3 Vergunningsfase</i>	23
	<i>Fase 4 Contractering- en Bouwfase</i>	23
	<i>Fase 5 Exploitatiefase</i>	24
	BIJLAGE 2: Indicatieve informatiemomenten	25
	<i>Fase 2 ontwikkelfase</i>	25
	<i>Fase 3 vergunningenfase</i>	27

<i>Fase 4 bouw- en fase 5 exploitatiefase:</i>	28
BIJLAGE 3: Financiële context windpark.....	29

1. Introductie

De gemeente Rotterdam heeft de ambitie om in 2022 de jaarlijkse stijging van de CO₂-uitstoot in Rotterdam omgebogen te hebben in een dalende trend. In 2030 moet de uitstoot van CO₂ 49% lager zijn dan die in 1990 en 2050 moet de stad klimaatneutraal zijn. Om hier invulling aan te geven zijn er per 2025 binnen de gemeentegrenzen van Rotterdam circa 100 windturbines operationeel;

- Al deze windturbines hebben een gezamenlijk opgesteld vermogen van tussen de 352MW, waarvan 306 MW in het havengebied en 46 MW daarbuiten;
- Bij een gemiddeld jaarverbruik van 3,4 MWh per huishouden worden in totaal tussen de 227.000 huishoudens voorzien van elektriciteit die is opgewekt door windenergie;
- De totale jaarlijkse productie aan elektriciteit door windenergie in Rotterdam is tenminste 771.000 MWh;
- Ongeveer 87% van alle in Rotterdam geproduceerde windenergie is afkomstig uit het havengebied.

Om deze doelstelling te bereiken heeft de gemeente in samenspraak met de provincie het gebied tussen windpark Nieuwe Waterweg en Hoek van Holland aangewezen als wenselijk gebied voor invulling van deze ambitie, genaamd “Windwinning Hoekse Baan”. De gemeente Rotterdam, FMT en Eneco hebben in de afgelopen periode de mogelijkheden onderzocht voor het realiseren van windmolens nabij de Hoekse Baan. Hierover zijn de directe stakeholders geïnformeerd. Dit heeft erin geresulteerd dat de initiatiefnemers onderzoek gaan doen naar verschillende opstellingsvarianten om het windpark uit te kunnen breiden met een nog nader te bepalen aantal windmolens.

In dit participatieplan omschrijven de initiatiefnemers en de gemeente Rotterdam hoe zij de verschillende stakeholders willen betrekken bij het vervolgproces. Dit participatieplan is in nauwe samenwerking met de Gemeente Rotterdam opgesteld en kan gedurende het proces in samenspraak met de stakeholders worden aangepast en afgestemd op de dan bestaande behoeften en wensen.

1.1 Initiatiefnemers Windwinning Hoekse Baan

Eneco en FMT hebben de handen ineengeslagen om de mogelijkheden voor windmolens in Hoek van Holland te onderzoeken.

Steeds meer mensen realiseren zich dat we zuinig moeten zijn op onze aarde en dat we slimmer en duurzamer moeten omgaan met energie. Met het One Planet Plan wil Eneco al in 2035 klimaatneutraal zijn. In onze eigen activiteiten en in de energie die we leveren aan onze klanten. Met de missie: ‘Duurzame energie van iedereen’ ontwikkelen we producten en diensten en investeren we met onze partners in de opwekking van duurzame energie.

Eneco wil bij de ontwikkeling, bouw en beheer van duurzame installaties een goede buurman zijn en daarbij spelen de stakeholders een belangrijke rol. We betrekken hen daarom in een vroeg stadium vanuit de overtuiging dat een goede relatie bijdraagt aan wederzijds vertrouwen en een beter project. Kennis en betrokkenheid van de stakeholders zorgen voor inzicht in de belangen die er zijn en dit draagt bij aan een geaccepteerder project. Het is onze ambitie dat de stakeholders aangeven dat we niet alleen nu maar ook in de toekomst welkom zijn voor een nieuw project.

FMT houdt zich bezig met het ontwikkelen van groene energieprojecten. De productie van groene elektriciteit door middel van wind, zon en biomassa staan hierbij centraal. De kernactiviteit van FMT is het vinden van windturbinelocaties en het plaatsen en exploiteren van windturbines in Nederland. Tevens worden in opdracht van derden project(onderdelen) uitgevoerd en/of begeleid.

Al sinds 1994 ontwikkelt FMT heeft op verschillende locaties in Nederland bijgedragen aan de realisatie van grootschalige windparken zoals Windpark Noordoostpolder (450 MW) en windpark Agro-Wind Reusel (46 MW).

1.2 Gemeente Rotterdam

Gemeente Rotterdam

De gemeente Rotterdam wil meer gebruik maken van duurzame energie. De gemeente zet in op groei van het opgesteld vermogen aan windenergie. Windwinning Hoekse Baan vindt plaats op Rotterdams grondgebied waarbij de participatie door Eneco en FMT in samenwerking met de gemeente Rotterdam wordt georganiseerd. Vanuit het cluster Stadsontwikkeling van gemeente Rotterdam wordt afgestemd met de wethouder, de Dorpsraad Hoek van Holland en buurgemeenten Westland en Maassluis. Gemeente Rotterdam faciliteert de communicatie aan en participatie met haar eigen inwoners, in de vorm van beschikbaarheid van het gebiedskantoor Hoek van Holland voor bijeenkomsten en haar gemeentelijke website voor projectinformatie en social media.

Gemeente Rotterdam heeft behalve haar rol voor het borgen van de participatie ook een publiekrechtelijke rol. Zij is namelijk het bevoegd gezag voor de planvorming van het windpark. Concreet is gemeente Rotterdam verantwoordelijk voor het begeleiden van de procedures voor het coördinatiebesluit, de omgevingsvergunning, het afwijken van het bestemmingsplan, de MER-beoordeling en een ontheffing Wet Natuurbescherming. De communicatie over deze procedures zal in samenspraak met de initiatiefnemers plaats vinden.

1.3 Hoogheemraadschap van Delfland

Het Hoogheemraadschap van Delfland heeft de ambitie om in 2025 energie- en in 2050 klimaatneutraal te zijn. Hiervoor neemt Delfland zelf en samen met partners uiteenlopende maatregelen. Onderdeel hiervan is dat zij onderzoeken hoe ze zelf kunnen bijdragen aan de energietransitie in de regio door initiatieven van derden mogelijk te maken. Een van de uitkomsten hiervan is dat Delfland zijn terrein(en) ter beschikking stelt voor duurzame initiatieven. Op het terrein bij de afvalwaterzuivering bij Hoek van Holland overweegt het Hoogheemraadschap van Delfland haar terrein beschikbaar te stellen aan de initiatiefnemers. Een van de voorwaarden hiervan is dat Delfland betrokken blijft bij het participatie- en communicatieproces.

1.4 Renewi

Renewi wil als duurzaam dienstverlenend bedrijf ook de eigen activiteiten zo duurzaam mogelijk uitvoeren en gebruikmaken van middelen die zoveel mogelijk circulair of milieuvriendelijk zijn. Renewi is actief bezig met het verminderen van de CO₂-uitstoot en kijkt daarom samen met de partijen naar de mogelijkheden voor het plaatsen van een windmolen op eigen terrein.

1.5 Rolverdeling met betrekking tot communicatie / participatie

De partijen onderschrijven het belang van een zorgvuldig omgevingsproces met transparante communicatie. Om eenduidige verwachtingen te creëren is onderstaand de rolverdeling weergegeven:

- Initiatiefnemers: Eneco en FMT zijn in de lead voor het organiseren van het omgevingsproces en de communicatie. Ze nemen het initiatief voor de acties en stemmen plannen en communicatiemiddelen af met Gemeente Rotterdam, Renewi en Hoogheemraadschap. Als er brieven verzonden worden aan de omwonenden/omliggende bedrijven dan zijn de Gemeente en initiatiefnemers afzender hiervan.
- De gemeente Rotterdam faciliteert het omgevingsproces en de communicatie aan en participatie met haar eigen inwoners, in de vorm van beschikbaarheid van het gebiedskantoor Hoek van Holland voor bijeenkomsten en haar gemeentelijke website voor projectinformatie en social media. De gemeente stemt vanuit het cluster Stadsontwikkeling af met de wethouder, met de Dorpsraad Hoek van Holland en de buurgemeenten Westland en Maassluis. Behalve een faciliterende rol heeft de gemeente een publiekrechtelijk rol als het gaat om het formele proces. Concreet is gemeente Rotterdam verantwoordelijk voor het begeleiden van de procedures voor het coördinatiebesluit, de omgevingsvergunning, het afwijken van het bestemmingsplan, de MER-beoordeling en een ontheffing Wet Natuurbescherming

2. Participeren: Waarom en hoe doen we dat

De energietransitie is niet alleen een technisch-economisch vraagstuk maar ook een sociaal-maatschappelijk vraagstuk. Om de energietransitie succesvol te laten zijn, is een zorgvuldig omgevingsproces belangrijk. Om dit op een goede manier te organiseren wordt er in verschillende gremia aandacht aan besteed:

- In het Klimaatakkoord¹
- In de Omgevingswet
- In de gedragscode Wind op Land van NWEA²
- In de leidraad Windenergie van de gemeente Rotterdam³

Participatie is een begrip wat je vaak hoort rond windprojecten. Het komt in vele vormen en smaken, maar de essentie van participatie is altijd betrokkenheid. Van burgers, bedrijven en instellingen uit de regio met als doel de kennis van het project te vergroten, eventuele zorgen weg te nemen door de overlast zoveel mogelijk te beperken en de opbrengsten voor individuen in de regio zo groot mogelijk te maken. Kortom, aan participatie zit een sociale en een financiële component. De sociale component richt zich op het actief betrekken van betrokkenen bij het proces om te komen tot de realisatie van het windpark waarbij informatie en communicatie belangrijke pijlers zijn, de procescommunicatie. De financiële component biedt kansen voor omliggende bedrijven en omwonenden door een financiële deelname in en bestuurlijke invloed op het project, de projectparticipatie.⁴

2.1 Stem laten horen

De initiatiefnemers en de gemeente Rotterdam voelen zich verantwoordelijk voor een actieve interactie met de omgeving. Zij staan voor een open en directe vorm van participatie, waarin binnen van tevoren afgebakende grenzen en spelregels, alle doelgroepen (stakeholders) regelmatig geïnformeerd en geconsulteerd worden. De kernwaarden waaruit we willen werken zijn:

- Betrouwbaar
- Transparant en proactief
- Benaderbaar voor de verschillende stakeholders

De initiatiefnemers willen ruimte bieden aan de belanghebbenden om hun ideeën en zorgen te delen met de initiatiefnemers en met anderen. Omwonenden, lokale bedrijven en belangenbehartigers die van mening zijn dat het project invloed heeft op hun eigendommen, hun dagelijkse gang van zaken, of hun belangen, hebben het recht om hun stem te laten horen. De kwaliteit van het proces draagt bij aan het gevoel van rechtvaardigheid van de omgeving maar versterkt ook de kwaliteit van het proces. De specifieke zorgen en wensen krijgen via het proces een plek het ontwerp- en afwegingsproces. Deze intrinsieke waarde van het proces draagt bij aan de mate van acceptatie en legitimiteit van de besluitvorming over het project. Om deze informatie te verkrijgen kunnen we bijvoorbeeld een klankbordgroep, een informatiebijeenkomsten en persoonlijk gesprekken inzetten.

¹ <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord>

² De NWEA is de branchevereniging van bedrijven in de windsector, zij hebben in 2016 een 'Gedragscode draagvlak en participatie wind op land' opgesteld. Deze is medeondertekend door de Natuur en Milieufederaties, Stichting Natuur & Milieu, Greenpeace, Milieudefensie en ODE Decentraal. Deze gedragscode regelt hoe de windsector de omgeving betreft bij windprojecten. De initiatiefnemers van Windwinning Hoekse Baan hebben de bereidheid uitgesproken om zich middels een participatieplan te conformeren aan de NWEA Gedragscode

In de aanloopfase van dit project is er een klankbordgroep opgericht. Deze klankbordgroep is samengesteld naar aanleiding van een oproep op de informatie-avond en door een aantal partijen actief te benaderen om deel te nemen. De klankbordgroep bestaat uit 11 leden. De initiatiefnemers gaan de Dorpsraad, klankbordgroep, omliggende bedrijven en de aanwezigen op de informatiebijeenkomst voorafgaand aan de vergunningsaanvraag verzoeken hun voorkeur uit te spreken voor een van de te onderzoeken opstellingsvarianten. Met deze input gaan de initiatiefnemers met de gemeente Rotterdam bepalen voor welke van de twee opstellingsvarianten de uiteindelijke vergunningsaanvraag wordt ingediend.

2.2 Informatie en Consultatie

De initiatiefnemers realiseren zich dat de stakeholders in de directe omgeving van het windpark worden geconfronteerd met veel onzekerheden die vragen oproepen. Gelukkig is de Windwinning Hoekse Baan niet het eerste windpark dat wordt ontwikkeld, al tientallen zo niet honderden initiatieven zijn al onderzocht, vergund, gebouwd en gemonitord. Al deze data is beschikbaar en zal worden gebruikt voor de te verrichten onderzoeken en transparant worden gedeeld met de omgeving.

Het vormgeven van een participatieproces is voor ieder project weer maatwerk omdat het zich afspeelt in een specifiek gebied met eigen kenmerken en partijen. De initiatiefnemers zijn van mening dat communicatie twee kanten op moet gaan. Door het organiseren van participatie kunnen omwonenden en belanghebbenden bijdragen aan het ontwerp door heel specifieke (gebieds-)kennis in te brengen. Deze informatie draagt bij aan de inhoudelijke kwaliteit van het project. De initiatiefnemers zullen dan ook geregeld de stakeholders consulteren over hun visie op bepaalde onderwerpen. De stakeholders worden op dit onderdeel gevraagd mee te denken. Dat betekent dat we informatie ophalen, op basis van de opgehaalde informatie en eventueel andere informatie een afweging maken en deze afweging terugkoppelen aan de stakeholders.

De meeste burgers in Nederland krijgen zelden te maken met formele ruimtelijke besluitvormingsprocedures of inspraak. Als initiatiefnemers begrijpen we dat dit mogelijk een gevoel van onzekerheid met zich meebrengt, wat zich kan vertalen in wantrouwen jegens het omgevingsproces en het project. Initiatiefnemers zullen daarom in samenspraak met het bevoegd gezag informatie verstrekken over:

- Het doel van het omgevingsproces;
- De lopende en nog te volgen besluitvormingsprocessen en -procedures
- De duur van het proces en de planning van beslismomenten;
- Hoe besluitvormers tot afwegingen komen;
- Wie nog meer participeren en wie zij representeren;
- Wat er gebeurt met de inbreng van alle partijen;
- De verschillende rollen van partijen die meedoen.

In de nieuwe omgevingswet heeft de wetgever zelfs willen voorkomen *“dat het participatietraject een afvinklijstje wordt. [...] het is juist een kwestie van enthousiasmeren en meenemen van mensen waarbij participatie een middel is. Dat vergt een actieve rol van het bestuursorgaan en van initiatiefnemers. Op welke wijze participatie plaatsvindt, is afhankelijk van de specifieke kenmerken van het project [...] en de omgeving.”* In het geval van Windwinning Hoekse Baan is al geregeld afstemming op dit punt met

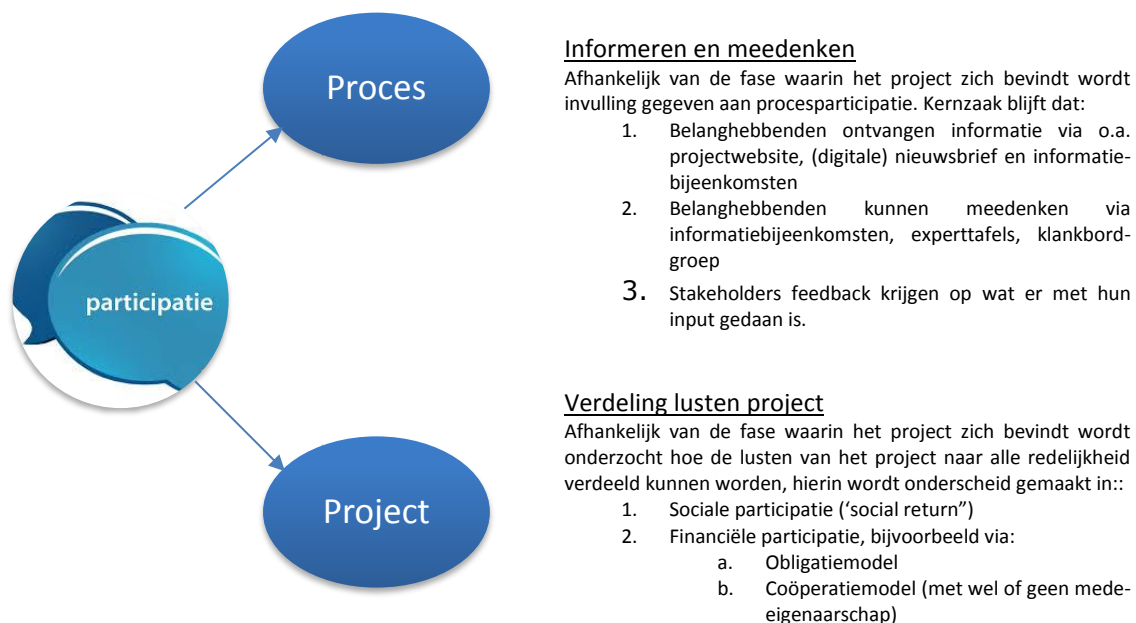
de gemeente Rotterdam. Dit betekent niet dat zonder input van de omgeving het omgevingsproces zijn definitieve vorm kan krijgen.

2.3 Hoe wordt het omgevingsproces georganiseerd

Het Participatieplan beschrijft het (bovenwettelijke) proces om gezamenlijk met bewoners en bedrijven en overige belanghebbenden in de directe omgeving van het beoogde windpark de projectontwikkeling te doorlopen. Met andere woorden, het doel is om geïnteresseerden en belanghebbenden op een structurele wijze bij de ontwikkeling, realisatie en exploitatie van het windpark te betrekken. Het participatieplan is niet in beton gegoten maar een levend document dat telkens gaandeweg het proces in overleg met de betrokkenen kan worden aangepast. Het uiteindelijke doel is het vergroten van kennis over het project, stakeholders worden op onderdelen gevraagd mee te denken. Dat houdt in dat we informatie ophalen bij de verschillende stakeholders, op basis van de opgehaalde informatie een afweging maken en deze afweging terugkoppelen aan de stakeholders. We streven als initiatiefnemers naar wederzijds begrip en respect.

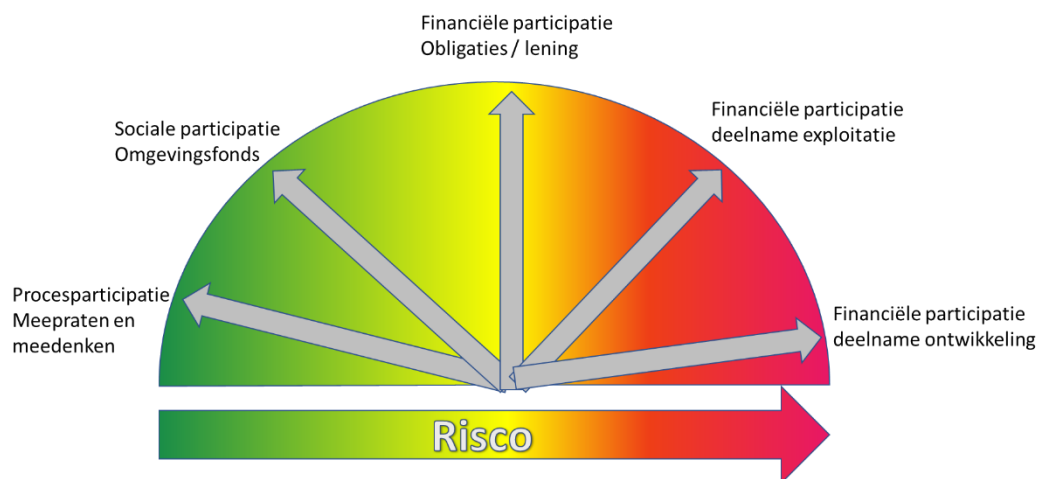
9

De initiatiefnemers onderscheiden in dit plan twee hoofdvormen van participatie zoals weergeven in figuur 1:

Figuur 1 - Participatievormen

Elk van de participatievormen kent haar eigen vorm van (financieel) risico. Bij procesparticipatie vragen de initiatiefnemers met name tijd, energie en inzet van de stakeholders. Het (financieel) risico is voor de deelnemers hierbij beperkt. Bij projectparticipatie waar financiële inbreng wordt gevraagd kan *afhankelijk van de participatievorm* financieel risico worden gelopen. In figuur 2 wordt de participatievorm met het bijbehorende risico aangeduid. In tabel 1 wordt dit figuur verder toegelicht, de verschillende participatievormen worden in het vervolg van het stuk toegelicht. Het omgevingsproces vraagt om zorgvuldige communicatie. De initiatiefnemers zijn in de lead om deze communicatie te organiseren of zorgen voor het aanjagen van de communicatie door andere partijen.

Figuur 2 - Participatie en (financieel) risico

Participatievorm	Risico	Investering	Benodigd Kapitaal	Rendement
Proces participatie	Geen/laag	Tijd	Geen	Sociaal
Sociale participatie Omgevingsfonds	Geen/laag	Tijd	Geen	Sociaal & Financieel
Individuele obligatie/ lening	Laag	Geld	Beperkt per individu (per obligatie ca. €250)	Financieel +
Coöperatie participeert in exploitatie	Hoog	Tijd en geld	Hoog investering in Eigen Vermogen windpark (> € 500.000)	Sociaal & financieel ++
Coöperatie participeert in ontwikkeling	Zeer hoog	Veel tijd en geld	Zeer hoog voor zowel ontwikkeling als EV (> € 1.000.000)	Sociaal & financieel +++

Tabel 1: Toelichting investering en risico per participatievorm

Procesparticipatie

In de ontwikkeling van Windwinning Hoekse Baan worden vijf fases onderscheiden, in onderstaand overzicht worden de vijf fasen kort toegelicht in relatie tot de procesparticipatie. In bijlage 1 zijn de verschillende fases uitgebreider toegelicht, inclusief een verdere uitwerking van de communicatiemomenten en communicatiedoelen.

Fase 1: Verkenningfase (deze fase is afgerond)

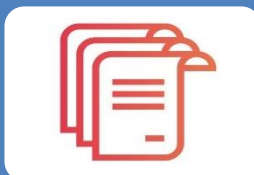
- Overheden formuleren beleid t.a.v. duurzame energie en wijzen zoekgebieden aan. De communicatie en consultatie wordt vanuit overheidslagen overgegeven.
- Het beleid van het bevoegd gezag is de basis voor de quick scan naar mogelijkheden en belemmeringen van de locatie door de initiatiefnemers.
- Door de initiatiefnemers is een haalbaarheidsonderzoek naar de Windwinning Hoekse Baan gestart. Er is nog geen project en er zijn geen besluiten genomen of turbinelocaties bepaald.
- De initiatiefnemers informeren en vragen input en ideeën aan belanghebbenden via een inloopavond en houden ze op de hoogte van de resultaten uit het haalbaarheidsonderzoek

Fase 2: Ontwikkelfase

- Initiatiefnemers formuleren ambitie, lay-out windpark en plan van aanpak van de (milieu) onderzoeken die moeten aantonen dat het voldaan wordt aan wet- en regelgeving.
- Belanghebbenden, geïnteresseerden en omgeving wordt gevraagd mee te denken over ontwerp van het windpark, uit te voeren onderzoeken en wijze waarop contact plaats vindt.
- Uitkomsten uit onderzoeken worden gecommuniceerd via bijeenkomsten, website of ander nader te bepalen middel.
- Doorlooptijd fase 0,5 tot 2 jaar

Fase 3: Vergunningsfase

- Benodigde onderzoeken vormen formele basis van vergunningsaanvraag.
- Gedurende vergunningsfase zijn formele communicatie- en inspraakmomenten vanuit de gemeente Rotterdam.
- Belangrijkste communicatie doel is belanghebbenden en geïnteresseerden transparant te informeren over de uitkomsten van de resultaten en de status van de procedure.
- Initiatiefnemers informeren belanghebbenden en geïnteresseerden proactief waar zijn hun zienswijze kunnen indienen.
- Doorlooptijd fase tussen 1 en 2 jaar.

Fase 4: Contract- en bouwphase

- Fase start nadat vergunningen herroepelijk verleend zijn.
- Initiatiefnemers vragen in deze fase subsidie voor het windpark aan, financiering wordt aangevraagd en (lokale) aannemers en turbineleveranciers worden uitgenodigd om deel te nemen aan de aanleg en bouw van het windpark.
- Initiatiefnemers informeren belanghebbenden en geïnteresseerden doorlopend over de voortgang van het project
- Tijdens bijzondere bouwactiviteiten kan ervoor gekozen worden geïnteresseerden uit te nodigen op de (bouw) site.
- Doorlooptijd fase 1 tot 3 jaar.

Fase 5: Exploitatiefase

- Windpark is operationeel.
- Gebiedsfonds wordt jaarlijks gestort/uitgegeven in overleg met omgeving of klankbordgroep.
- Exploitant leeft de vergunningsvoorwaarden na, omwonenden of belanghebbenden kunnen met eventuele klachten bij de exploitant of omgevingsdienst terecht.
- Doorlooptijd fase 20 tot 30 jaar.

Figuur 3: Projectfasering

Projectparticipatie

Het eerlijk verdelen van lusten en lasten is vaak een geveugelde uitdrukking als het gaat om acceptatie creëren bij de realisatie van een windpark. De lasten van een windpark worden meestal ervaren in de vorm van geluid, slagschaduw en horizonvervuiling. Deze lasten, vaak goed te kwantificeren in decibellen of minuten slagschaduw, nemen in het algemeen af naarmate de afstand tot het windpark toeneemt. De lusten van het windpark, zoals de vermindering van de CO₂-uitstoot maar tevens de financiële baten zijn niet uit te drukken in relatie tot de afstand van het windpark. Projectparticipatie kan worden onderverdeeld in:

Sociale participatie

Windwinning Hoekse Baan kan op verschillende wijze een bijdrage leveren aan de omgeving. Om dit mogelijk te maken zal vanuit het windpark een gebiedsfonds ter beschikking worden gesteld. Zo kan er een bijdrage geleverd worden aan projecten in de nabijheid van het windpark of het dorp Hoek van Holland. In hoofdstuk 5 hebben de initiatiefnemers een voorstel opgenomen hoe dit verder uit te werken.

Financiële participatie

De exploitatie van een windpark heeft een commerciële doelstelling, het park moet rendement behalen op het geïnvesteerd kapitaal. Windwinning Hoekse Baan is voornemens de omgeving in de gelegenheid te stellen mee te delen in dit rendement. De initiatiefnemers willen de vorm en invulling daarvan bespreken samen met de omgeving. Voorbeelden hiervan zijn een obligatielening wanneer de omgeving “*op afstand*” kan meeprofiteren in ‘de lusten’.

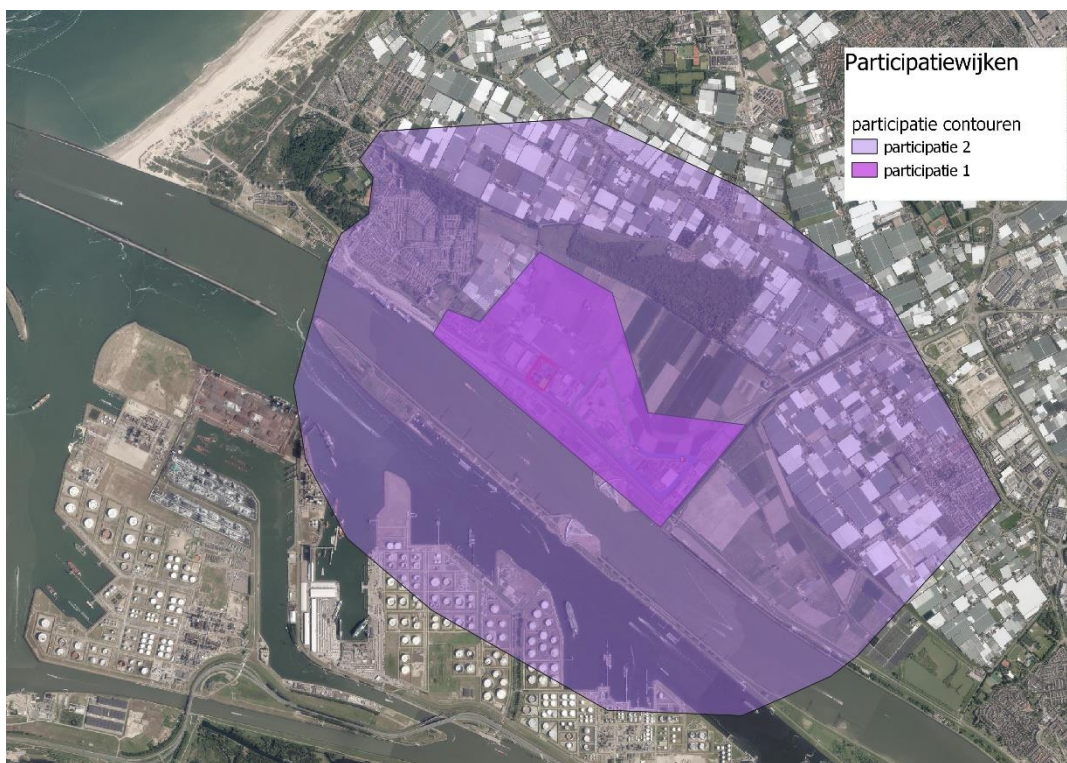
Wanneer de omgeving een actievere rol op haar wil nemen is “*lokaal eigenaarschap*” een mogelijkheid. Bijvoorbeeld door deelname aan een energiecoöperatie die mede-eigenaar is. Aan beide vormen van financiële participatie zitten voor- en nadelen en risico’s, in hoofdstuk 6 gaan we hier dieper op in.

3. Geografische afbakening

Een arbitrair maar belangrijk element binnen participatie is de geografische afbakening van de werkingssfeer van het participatiemodel. Waar leg je de grens? In de meeste participatiemodellen zie je een belangrijke rol weggelegd voor de fysieke afstand ten opzichte van het windpark. In figuur 4 is visualisering gemaakt van de contouren op basis van een afstand van 1.000 m waarbinnen mogelijk visuele en/of geluidshinder kan worden ervaren en een afstand van 2.500 m waarbinnen over het algemeen alleen visuele hinder zal zijn. De exacte begrenzing van de participatiezones wordt een later stadium in overleg met de klankbordgroep vastgesteld.

In de praktijk zorgt een grens doormiddel van een contour voor onlogische en moeilijk uit te leggen grenzen. Vandaar dat initiatiefnemers ervoor kiezen om wanneer een wijk doorsneden wordt door de contour een (logischere) bredere grens aan te houden. Deze afbakening van het gebied wordt getoetst bij de Dorpsraad en de Klankbordgroep

13

Figuur 4: Participatiecontouren

Het participatiedoel per contour is als volgt:

Participatiedoel omwonenden contour 1: <1.000 meter

- Meeweten: informatie ontsluiten over het plan
- Meedenken over plan (mogelijkheid tot zitting in klankbordgroep)

Deze stakeholders worden persoonlijk benaderd over de voortgang van het windpark

Participatiedoel omwonenden contour 2: 1.000 meter – 2.500 meter

- Meeweten; informatie ontsluiten over het plan
- Meedenken over plan (mogelijkheid tot zitting in klankbordgroep)

Deze groep stakeholders worden o.a. via lokale media, website en persberichten op de hoogte gehouden van de voortgang.

Andere belanghebbenden

- Dorpsraad Hoek van Holland
- Ondernemersvereniging Hoek van Holland
- VVE Kop Zekkenstraat

Voor bedrijven en bedrijfswoningen is de regelgeving omtrent geluid en slagschaduw anders opgebouwd dan voor woningen en andere gevoelige objecten. De initiatiefnemers begrijpen dat ook zij mogelijk hinder kunnen ondervinden. De initiatiefnemers willen graag in gesprek met deze bedrijven om na te gaan op welke wijze het windpark deze hinder zo veel mogelijk kan voorkomen of mitigeren.

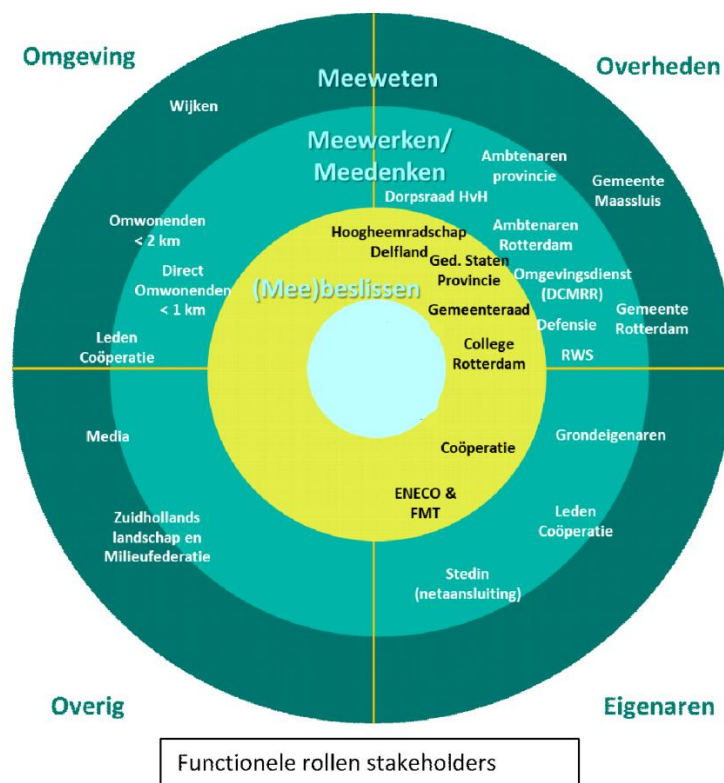
4. Procesparticipatie

De initiatiefnemers streven er naar de communicatie met de omgeving transparant en open te voeren waarbij (in communicatietermen) niet alleen informatie wordt gezonden maar ook wordt ontvangen én gebruikt. De initiatiefnemers willen weten wat de vragen, zorgen en wensen zijn die omwonenden en bedrijven hebben ten aanzien van het beoogde windpark. We streven naar wederzijds begrip. Daar waar we iets kunnen betekenen, bijvoorbeeld door een aanpassingen in het ontwerp, voorkomen van slagschaduw, etc. zullen we dit daar waar mogelijk meenemen. In het communicatieplan wordt beschreven hoe we de communicatie vorm gaan geven. Op hoofdlijnen kan worden gedacht aan:

4.1 Communicatie met de omgeving

Initiatiefnemers brengen de omgeving van het windpark in kaart door middel van een stakeholdersanalyse. Van belang is dat alle belanghebbenden hierin zichtbaar zijn, dit is een levend document en wordt continu bijgewerkt aan de hand van de laatste stand van zaken. Samen met de belanghebbenden kan de stakeholderanalyse worden aangevuld of aangepast.

15

De initiatiefnemers willen de belanghebbenden betrokken bij de ontwikkelingen rondom het windpark gedurende de vijf fases uit hoofdstuk 2.3. De communicatievorm is te verdelen in twee groepen:

- Meeweten
- Meedenken

Meeweten

De belanghebbenden worden actief geïnformeerd over de ontwikkeling van het windpark, de voorbereiding van de bouw en het gebruik van de nieuwe windturbines. Initiatiefnemers geven openheid van zaken en staan open voor feedback. Hiermee zijn en worden belanghebbenden voorbereid op veranderingen in hun omgeving. De belanghebbenden worden geïnformeerd via:

- Een projectwebsite
Hierop staat o.a. de status van het project het ontwerp en de mogelijkheid tot vragen en klachten.
- (Digitale) Informatiebijeenkomsten
- Persoonlijke contactmomenten
Indien gewenst/noodzakelijk onderhouden initiatiefnemers persoonlijk contact met de belanghebbenden.

Meedenken

Tijdens het project gaan de initiatiefnemers in gesprek met de belanghebbenden. De dialoog kan ontstaan op initiatief van zowel initiatiefnemers als belanghebbenden, bijvoorbeeld tijdens informatiebijeenkomsten, maar ook op andere momenten. Bewoners en bedrijven in de directe omgeving van de windturbines worden actief benaderd en geïnformeerd via:

- (Digitale) Informatiebijeenkomsten:
Deze bijeenkomsten zullen voldoende ruimte bieden voor feedback/advies geven inzake het project.
- Bilaterale gesprekken:
de dorpsraad Hoek van Holland, lokale bedrijven(verenigingen), belangenorganisaties, energiecoöperaties en de natuur & milieu federaties zijn actief benaderd om over het windpark in gesprek te gaan
- Klankbordgroep
- Polls / stemming
In de Klankbordgroep wordt meegedacht over inhoudelijke en complexe onderwerpen. Er zijn echter ook onderwerpen die veel minder inhoudelijke kennis vragen zoals de manier waarop men het liefst financieel wil participeren in het windpark of op welke manier invulling gegeven wordt aan het gebiedsfonds. Deze onderwerpen brengen we onder de aandacht bij een grotere groep stakeholders, daarbij vragen we om hun voorkeur door te geven

In Bijlage 2 is een voorbeeld opgenomen van een later op te stellen bijeenkomsten schema.

Klankbordgroep

Ter versterking van de dialoog met de omgeving hebben de initiatiefnemers een klankbordgroep opgericht. De klankbordgroep wordt nauw betrokken bij de ontwikkeling van het project en dient als eerste aanspreekpunt voor het projectteam. Voornaamste doel van de klankbordgroep is om communicatie, inspraak en advisering door de omgeving te bevorderen. De initiatiefnemers hebben bij andere projecten ervaren dat een klankbordgroep als laagdrempelig en benaderbaar voor de omgeving ervaren wordt.

De samenstelling van de klankbordgroep is voor een groot deel overgelaten aan de omgeving. Idealiter zullen de deelnemers bestaan uit (vertegenwoordigers van) bewoners, bedrijven en organisaties / verenigingen uit de omgeving van het beoogde windpark. Leden van de klankbordgroep committeren zich voor langere tijd.

Aanwezig bij de eerste informatiebijeenkomst zijn gevraagd deel te nemen aan de klankbordgroep, daarnaast zijn anderen benaderd om deel te nemen. Dit heeft geresulteerd in een Klankbordgroep van 11 leden. Het afronden van de ontwikkelfase is een logisch moment om de leden van de klankbordgroep te vragen in hoeverre zij betrokken willen blijven of er andere mensen zijn die benaderd zouden moeten worden met de vraag of ze zitting willen nemen in de klankbordgroep.

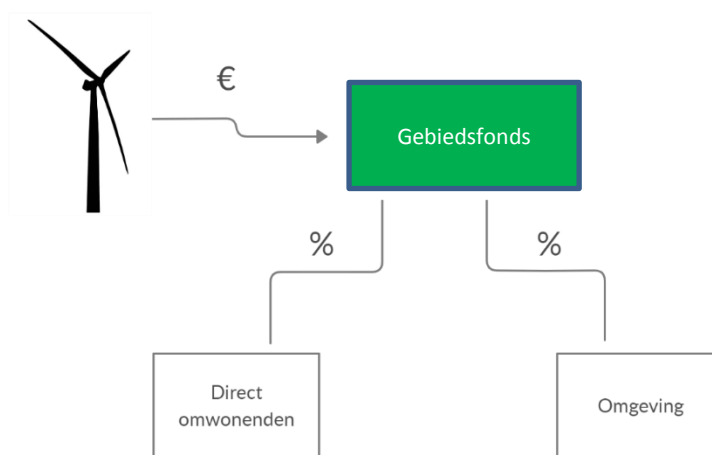
De initiatiefnemers initiëren de bijeenkomsten en hebben in samenspraak met de klankbordgroepleden een voorzitter gekozen. De rol en te behandelen onderwerpen worden gezamenlijk ingevuld. De klankbordgroep kan op ad hoc basis, gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen, daarnaast zal zij meebeslissen over de uiteindelijke inrichting van gebiedsfonds en de financiële participatie.

De leden van de klankbordgroep committeren zich aan de spelregels die zijn gemaakt tijdens de eerste zitting.

5. Projectparticipatie

Duidelijke, transparante en open onderlinge communicatie zoals beschreven in het vorige hoofdstuk zien de initiatiefnemers als de basis voor succesvolle participatie van de stakeholders bij de ontwikkeling en realisatie van het windpark. Daarbij zijn de initiatiefnemers bereid een deel van de opbrengsten terug te laten vloeien naar de omgeving, zonder dat zij verlangt dat de omgeving investeert of risico neemt. Namelijk tijdens de exploitatiefase zal een deel van de opbrengsten beschikbaar komen voor een gebiedsfonds. Het gebiedsfonds kan worden ingezet om mogelijke overlast te verzachten, maar ook als vliegwiel fungeren om andere (duurzame) ontwikkelingen in de omgeving te stimuleren. Hierbij wordt niet alleen gedacht aan duurzame energie of energiebesparing maar ook ecologische ontwikkeling, educatie, recreatie, sociale cohesie, et cetera.

18

5.1. Gebiedsfonds

Ondanks dat het windpark moet voldoen aan de wettelijke normen en regelgeving zal door de komst van windturbines de leefomgeving in het gebied veranderen. Het gebiedsfonds zal enerzijds worden ingezet om bewoners in de directe omgeving het 'Eneco BurenPakket' aan te bieden. Dit heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van de omgeving. Het kan gaan om het aanbieden van een bijdrage aan het verduurzamen van de woning of bedrijfspand. Hoe dat er precies uit zal zien of hoe hoog een bijdrage/vergoeding zal zijn, is nog niet bekend en zal samen met de bewoners/bedrijven en de klankbordgroep worden bepaald. Belangrijke graadmeter voor het gebiedsfonds is de Gedragscode Wind op Land⁵ van de NWEA⁶.

Samen met de klankbordgroep wordt uitgewerkt hoe de financiële middelen van het gebiedsfonds ingezet worden in de omgeving. Een voorbeeld kan zijn dat een stichting met bestuur bestaande uit bewoners en ondernemers uit de omgeving van het windpark wordt opgericht. Zij beheren het gebiedsfonds van het windpark en beoordelen en kennen geld toe aan initiatieven die uit de omgeving komen.

⁵ De NWEA heeft samen met verschillende NGO's, zoals de Natuur- en Milieufederatie een gedragscode opgesteld hoe windenergieontwikkelaars met de omgeving om moeten gaan. Tevens hebben zij aandachtspunten voor een gebiedsfonds samengesteld.

⁶ De NWEA is de brancheorganisatie van de windenergie-ontwikkelaars.

6. Financiële participatie

Er verschillende modellen denkbaar om de omgeving mee te laten profiteren van de opbrengsten van het windpark. Twee mogelijke modellen lichten we verder toe:

- participeren met weinig risico en geen of beperkte zeggenschap (obligatielening);
- participeren met risico en zeggenschap (mede-eigenaarschap);

De uiteindelijke keuze van de vorm en de mate van participatie is mede afhankelijk van de wensen van de omgeving.

6.1. Obligatielening

Bij realisatie van het windpark wordt een obligatielening uitgeven voor maximaal 25% van het benodigde eigen vermogen van het windpark. Bij overtekening krijgen inwoners en bedrijven uit de omliggende wijken en buurten voorrang bij de toekenning. Door de obligatielening uit te geven bij realisatie is het financiële risico zeer beperkt geworden. De voorwaarden, waaronder het rentepercentage en de coupon grootte dienen te zijner tijd in samenspraak met de klankbordgroep verder uitgewerkt te worden. Voor uitgifte van obligaties of aandelen/certificaten in duurzame energieprojecten is in bepaalde gevallen een AFM-vergunning noodzakelijk. De initiatiefnemers hebben hier bij andere projecten ervaring mee opgedaan. Via het online platform Ecconova.com zijn toen obligatieleningen aan de omgeving aangeboden.

6.2. Mede-eigenaarschap

De Initiatiefnemers zijn voorstander van directe betrokkenheid van de inwoners en bedrijven van Hoek van Holland bij de productie van windenergie in hun eigen “achtertuin”. Concreet kan dit betekenen dat inwoners van Hoek van Holland groene stroom inkopen uit de windturbines of dat zij gezamenlijk (een deel van) een turbine kopen en beheren. Hoe mooi zou het zijn als de omgeving mede-eigenaar wordt van het windpark.

Een project ontwikkelen is risico nemen. Niemand kan garanderen dat het geïnvesteerde kapitaal in de ontwikkeling ooit terugverdiend zal worden. In de duurzame energiesector ervaren de initiatiefnemers dat de omgeving regelmatig gezamenlijk in staat is het benodigde kapitaal bij elkaar te brengen en gezamenlijk het ontwikkelrisico te dragen. Immers het individuele risico wordt beperkt wanneer het gezamenlijk bijeengebracht wordt. Er zijn verschillende samenwerkingsvormen waarin participanten zich onderling kunnen organiseren. Vaak wordt gekozen voor een coöperatie, maar vormen zoals een B.V. (besloten vennootschap), de vof (vennootschap onder firma) zijn ook mogelijk. In bijlage 3 wordt een schematisch overzicht gegeven van de financiële context van een windpark.

Elke organisatievorm en elk samenwerkingsverband heeft voor- en nadelen en heeft gevolgen voor de mate van zeggenschap van de verschillende partijen, het financiële risico dat men loopt met de deelname en het financieel rendement dat men kan behalen. Het financiële rendement wordt vooral bepaald door het moment van instap in de ontwikkeling. Wanneer gekozen wordt voor een coöperatie is het van belang dat deze focus heeft op de omgeving en bestaat uit bewoners/omwonenden en lokale bedrijven. Voorwaarde voor het opzetten van een coöperatie is een actieve groep van bewoners of bedrijven die het voortouw willen nemen en flinke portie pragmatische solidariteit hebben. Een belangrijke bijvangst van het opzetten en besturen van een coöperatie is de versterking van de sociale netwerken en lokale verbanden in een dorp of buurt. Of te wel, sociale cohesie.

Coöperaties kunnen verschillende rollen vervullen bij de ontwikkeling van een windpark: ontwikkelaar, financier, afnemer of een combinatie van hiervan. Ieder met z'n eigen risicoprofiel. Tijdens de ontwikkeling heeft de coöperatie medezeggenschap en tijdens de exploitatiefase ontvangen de coöperatieleden rendement uit haar investering, dit kan bijvoorbeeld via korting op hun elektriciteitsrekening. Het klinkt bijna te mooi om waar te zijn, maar gedurende de ontwikkelfase blijft het risico om de investering te verliezen.

7. Conclusie/Afsluiting

Dit participatieplan zien de initiatiefnemers als een aanzet om met de omgeving, belanghebbenden en geïnteresseerden verder in gesprek te gaan. Wij zien het participatieplan als een plan dat moet aansluiten bij de wensen en behoeften van de omgeving, het is daarom een levend document en kan gedurende het ontwikkeltraject aangepast worden. De initiatiefnemers gaan actief aan de slag met gevraagde en ongevraagde input. Tevens willen wij gezamenlijk met de omgeving bepalen welke vormen van participatie gewenst zijn en welke gedachten en wensen er zijn omtrent financiële participatie.

Via onderstaande contactgegevens is het mogelijk om in contact te komen met de initiatiefnemers.

Marc de Bruin
06 285 620 49
Marc.debruin@eneco.com

Paul Frijling
06 543 070 79
p.frijling@fmtbv.nl

Bijlagen

BIJLAGE 1: Toelichting projectfasering

Fase 1 Verkenningsfase

Het Rijk, de provincie en de gemeente formuleren beleid ten aanzien van duurzame energie en wijzen gebieden/locaties aan. Overheden hebben hierin hun eigen rol en verantwoordelijkheden ten aanzien van het informeren en consulteren van en het communiceren met de omgeving. De visie en beleid van het bevoegd gezag zijn de basis voor de planologische inpassing van het project. In deze fase inventariseren de initiatiefnemers welke stakeholders er zijn en legt de eerste contacten. Tijdens deze fase is ook een klankbordgroep geformeerd. De initiatiefnemers formuleren de ambitie en doen een quickscan naar de mogelijkheden en belemmeringen van de locatie. Een website wordt voorbereid die de ruggengraat van de communicatie gaat vormen. Er is in deze fase nog geen sprake van een project, er is nog niets besloten. Windwinning Hoekse Baan heeft deze fase afgerond.

Fase 2 Ontwikkelfase

De projectontwikkeling start met het formuleren van de ambitie waarna met een definitieve lay-out en plan van aanpak de (milieu) onderzoeken worden gestart die moeten aantonen dat het windpark kan voldoen aan de wet- en regelgeving. Als dit positief is dan kunnen de benodigde vergunningen worden aangevraagd. Voorafgaand aan het definitief ontwerp wordt in een bijeenkomst worden de verschillende stakeholders in staat gesteld mee te denken over het toekomstige windpark. Naast intensief contact met geïnteresseerden en stakeholders worden intentieverklaringen/overeenkomsten met grondeigenaren afgesloten. Met de gemeente wordt een anterieure overeenkomst gesloten. Hierin worden afspraken gemaakt over de gemeentelijke begeleidingskosten en plankosten. Een informatieavond stelt iedereen in staat kennis te nemen van de concept plannen en men wordt uitgenodigd hun mening of wensen (eventueel via de website) kenbaar te maken. In samenwerking met de klankbordgroep worden de mogelijke vormen van financiële participatie besproken. De uitkomsten van de onderzoeken uitgevoerd naar de effecten op de omgeving zoals geluid, slagschaduw, veiligheid maar ook naar de effecten op de natuur zoals vogels en vleermuizen, worden breed gedeeld en besproken in de klankbordgroep en gedeeld met andere stakeholders. Het kan zijn dat naar aanleiding hiervan het ontwerp aangepast moet worden. Afhankelijk van de complexiteit van het project duurt deze fase ca. 0,5 tot 2 jaar. Het windpark bevindt zich momenteel in deze fase.

Fase 3 Vergunningsfase

Ten behoeve van de benodigde vergunningen zijn diverse onderzoeken uitgevoerd, deze vormen de basis voor de formele vergunningsaanvraag. Deze fase eindigt in principe wanneer de vergunningen zijn verleend. Gedurende de vergunningsprocedure zijn er allerlei formele communicatie en inspraakmomenten vanuit de gemeente Rotterdam. Deze staan los van het participatieproces. Gedurende deze fase is het belangrijkste communicatiedoel om geïnteresseerden en stakeholders (transparant) te informeren over de voortgang van de procedure en de wijze waarop zienswijzen kunnen worden ingediend. Verder zal met de klankbordgroep gewerkt worden aan een verdere uitwerking van de financiële participatiemogelijkheden. Deze fase kan, afhankelijk van de duur van mogelijk aanvullende onderzoeken, tussen één jaar en twee jaar duren.

Fase 4 Contracting- en Bouwfase

Deze fase begint als de vergunningen zijn verleend en eindigt met start van de exploitatie. In deze fase zal ook de SDE++-subsidie worden aangevraagd. Dit is ook de fase waarin bezwaar en beroep tegen de

verleende vergunning kunnen worden ingesteld. In deze fase is het doel om de geïnteresseerden en stakeholders te blijven informeren over de voortgang van het project, geplande werkzaamheden en mogelijke overlast en tegelijkertijd een open dialoog te blijven voeren met de omgeving. In deze fase krijgt het gebiedsfonds en de financiële participatie in nauwe samenwerking met de klankbordgroep zijn definitieve vorm. De benodigde financiering wordt met banken en investeerders ingevuld waarbij de afspraken uit de financiële participatie worden meegenomen. Lokale bedrijven worden uitgenodigd deel te nemen aan de aanleg en bouw van het windpark. Tijdens bijzondere (bouw)activiteiten kunnen geïnteresseerden worden uitgenodigd op de (bouw)site. Deze fase duurt gemiddeld 1 tot 3 jaar, sterk afhankelijk van eventuele zienswijzen, beroep- en bezwaarprocedures.

Fase 5 Exploitatiefase

In deze fase is het windpark operationeel en het gebiedsfonds is geëffectueerd en de afspraken rond de financiële participatie uitgevoerd. Deze fase eindigt pas nadat het windpark weer is afgebroken hetgeen na ca. 20-25 jaar plaatsvindt. Centraal in deze fase staat naleving van de vergunningsvoorwaarden en invulling geven aan de afspraken uit het participatieplan. De bewoners moeten met hun vragen en eventueel klachten terecht blijven kunnen bij de exploitant. Verder geschiedt de communicatie tussen het windpark en omgeving voornamelijk via de website, en beheerder.

BIJLAGE 2: Indicatieve informatiemomenten

In deze bijlage worden mogelijkheden om de omgeving te informeren aangegeven. De tijdstippen en informatiemomenten worden verder uitgewerkt in het communicatieplan. Het communicatieplan wordt opgesteld door de initiatiefnemers in samenwerking met de gemeente Rotterdam en wordt ter kennisgeving, met de vraag om input nogmaals aangeboden aan de Dorpsraad Hoek van Holland en wordt besproken met de Klankbordgroep. De ervaring van de initiatiefnemers is dat er op gebied van communicatiemomenten circa drie maanden vooruit gepland wordt omdat de communicatie sterk afhankelijk is van de voortgang van het project. Aandachtspunt blijft de impact van Corona op de mogelijkheid om bijeenkomsten te organiseren.

Fase 2 ontwikkelfase

25

Plan van aanpak – Doel	Instrument	Onderwerp	Datum
Consultatie Klankbordgroep	Bijeenkomst	Update over voortgang project; welke varianten worden onderzocht, hoe ziet verwachte tijdsplanning eruit, aandachtspunten rondom participatie & ideeën financiële participatie / gebiedsfonds	Sept 2022
Consultatie Dorpsraad Hoek van Holland	Bijeenkomst	Update over voortgang project; welke varianten worden onderzocht, hoe ziet verwachte tijdsplanning eruit	Sept 2022
Consultatie tuinders en bedrijven (DSM, Synres)	Persoonlijk gesprek	Update over voortgang project; welke varianten worden onderzocht, hoe ziet verwachte tijdsplanning eruit	Okt 2022
Informeren stakeholders	Bijeenkomst	Ruim aangekondigd in de lokale bladen en gemeentewebsite. Toegankelijk en laagdrempelig. Vragen naar beelden rondom duurzame energie, welke zorgen leven er + update geven over vervolg van het project (opstellingssvarianten)	Sept / Okt 2022
Informeren stakeholders	Website	- Verslag klankbordgroep - Update over project, welke varianten worden onderzocht en hoe ziet tijdspad er uit	Okt 2022
Consultatie Klankbordgroep	Bijeenkomst	Onderzoeksresultaten MER + keuze opstellingsvariant	Q1 2023
Consultatie Dorpsraad HvH		Onderzoeksresultaten MER + keuze opstellingsvariant	

Informereren stakeholders	Bijeenkomst	Onderzoeksresultaten MER + keuze opstellingsvariant	
Informereren stakeholders	Website	Onderzoeksresultaten MER + keuze opstellingsvariant + planning	

Fase 3 vergunningenfase

Plan van aanpak – Doel	Instrument	Onderwerp	Datum
Informereren brede groep stakeholders	Inloopavond	Gekozen VKA. Proces vergunningsprocedure	
Informereren over voorgang Klankbordgroep	Klankbordgroep	Project specifieke onderdelen in relatie tot wet- en regelgeving	
Informereren voortgang en planning	Website en mailing	Tijdslijn	
Financiële participatie	Klankbordgroep	Definitieve keuze voor financiële participatievorm	
Vergunningen en rechten burgers	Website	Uitleg zienswijzen, bezwaar, beroep en hoger beroep	
Informereren en consulteren ten aanzien van ontvangen zienswijzen, bezwaar en beroep	Klankbordgroep	Bezien in hoeverre tegemoet kan worden gekomen aan zienswijzen	
Informereren omgeving	Inloopavond	Uitleg van deskundigen over ingediende zienswijzen	
Lokale ondernemers activeren	Mailing, pers, persoonlijke gesprekken	Opstellen lijst van lokale ondernemers die betrokken kunnen worden bij uitvoeren project	

Fase 4 bouw- en fase 5 exploitatiefase:

Plan van aanpak – Doel	Instrument	Onderwerp	Datum
Lancering gebiedsfonds	Klankbordgroep	Statuten en bestuur	n.t.b.
Informereren en consultatie	Informatiebijeenkomst	Werkzaamheden, planning Overlast en klachtafhandeling	
	Klankbordgroep	(Bouw)Werkzaamheden, planning	
Informereren	Website en mailing	Voortgang en planning	
Betrokkenheid	Site bezoek	Uitleg expert aanwezig bij (bv) hijsen	
	Pers en site bezoeken	Feestelijke opening	
Informereren	Website en mailing		
		Uitgifte obligaties	
		Gebiedsfonds operationeel	

BIJLAGE 3: Financiële context windpark

Het diagram geeft inzicht in de geldstromen bij exploitatie van een windpark:

1. De inkomsten van het windpark worden gevormd door de opbrengsten van de elektriciteitsverkoop op de elektriciteitsmarkt en deze wordt tot een bepaalde hoogte aangevuld met de SDE-subsidie in het geval dat de verkoopopbrengsten onvoldoende zijn om het park financieel dekkend te exploiteren. Deze subsidieregeling is beschikbaar voor een periode van 15 jaar. Daarna bestaan de inkomsten alleen nog uit de opbrengsten van de elektriciteitsverkoop.
2. Veruit de grootste kostenpost bij een windpark is de financieringslast. Kleine variaties in de jaarlijkse rente en aflossing kunnen aanzienlijke verschillen in financieringskosten opleveren. Veel windenergieprojecten hanteren een verdeling van grofweg 20% eigen vermogen en 80% vreemd vermogen. Een project van 15MW vergt globaal een investering van ongeveer € 22,5 miljoen, ofwel een inbreng aan eigen vermogen van € 4,5 miljoen.
3. Andere grote vaste kostenposten zijn onderhoud, verzekeringen, reservering voor ontmanteling en de netaansluiting.
4. Grondkosten vormen ongeveer 25% van de operationele kosten.

